

Jeugdverpleegkundige Jacqueline de Vries:

'We wilden woorden geven aan wat jeugdverpleegkundigen doen'

Samen met Margot Kobussen en Willy Brink Schreef Jacqueline de Vries *Gezond Groot Groeien*, een boek waarin 27 jeugdverpleegkundigen – zowel oude rotten in het vak als jonkies – vertellen over hun prachtige beroep. Eind 2019 zag het boek de wereld. 'Iedereen was zo enthousiast. Geweldig om te zien.'

Tekst:
Hellen
Kooijman

Waarom moest dit boek er komen?

'Wij zagen dat het vak van jeugdverpleegkundige eigenlijk onzichtbaar was. Een wijkverpleegkundige heeft te maken met mensen die al ziek zijn, die een wond hebben of die terminaal zijn. Maar bij de jeugdverpleegkundige gaat het volledig om preventie. Jeugdverpleegkundigen versterken het zelfvertrouwen van ouders en voorkomen problemen, maar dat is meestal niet te zien. Voor de buitenwereld lijkt het dan misschien alsof alles vanzelf goed gaat met de kinderen bij de JGZ. Maar er gebeurt heel veel. En dat is al zo vanaf circa 1900, want

'De JGZ is als water uit de kraan. Je mist het pas als het er niet is'

zo lang bestaat het vak al, al heeft het andere benamingen gehad natuurlijk. Wij gebruiken altijd de uitspraak van Groenlinkspoliticus en voormalig wethouder in Den Bosch Bart Eigeman: "De JGZ is als water uit de kraan. Je mist het pas als het er niet is." We vonden het tijd om de verhalen van jeugdverpleegkundigen op te schrijven. Om woorden te geven aan wat ze doen. Voor de doelgroep zelf, maar ook voor de rest.'

Jullie hebben zowel wat oudere jeugdverpleegkundigen als jongeren gesproken. Wat waren de belangrijkste verschillen en overeenkomsten?

'De oudere generatie was destijds gewend om helemaal zelfstandig te werken. Vaak waren zij in het dorp of de stad de enige die het vak van jeugdverpleegkundige uitoefende. Die onafhankelijke en zelfstandige geest hebben jongere jeugdverpleegkundigen nog steeds, maar zijn werken nu in grotere organisaties. Weliswaar in zelfsturende teams, maar niet meer alleen. Een ander

verschil is dat de verpleegkundigen vroeger zelf hun feedback moesten organiseren. Ze waren zich ervan bewust dat ze alleen werkten en er actief aan moesten trekken om te horen wat men vond van wat ze deden en hoe dat eventueel beter kon. Dat is nu anders natuurlijk.'

Wat leren anderen – bijvoorbeeld wijkverpleegkundigen en OGZ-verpleegkundigen – uit dit boek?

'Hoe belangrijk en veelzijdig het vak van jeugdverpleegkundige is. Het gaat om gezondheid en veiligheid bevorderen bij individuele en groepen kinderen. De JGZ probeert onder meer preventief overgewicht te bestrijden, drankgebruik in de tienerjaren voor te zijn. Dat weten de meeste mensen wel. Maar de JGZ doet zoveel meer. Ook het signaleren van trends hoort erbij evenals het afstemmen van het beleid hierop. Laatst was er in het nieuws dat er nu best wat tieners met messen rondlopen. Hoe ga je dat probleem aanpakken? Er zijn flink veel vluchtelingenkinderen nu die de JGZ ook ziet. Die hebben trauma's, zijn kwetsbaar. Hoe maak je die kinderen weerbaarder in hun dagelijks leven? Dit soort onderwerpen liggen ook op het bordje van de jeugdverpleegkundigen.'

Een belangrijke rode draad in het boek is leiderschap bij jeugdverpleegkundigen. Wat houdt dat vooral in volgens jou?

'Dat je initiatief neemt en je nek uitsteekt. Dat je zorgt dat je medestanders hebt, anders ben je een roepende in de woestijn. Om dat goed te doen, moeten jeugdverpleegkundigen voor zichzelf uitvinden wat het beste bij hen past. Je kunt op zoveel manieren aandacht vragen voor het vak. Door te schrijven bijvoorbeeld. Of via de gemeentelijke politiek. En inderdaad, het *Ambassadeurstraject jeugdverpleegkundigen* versterkt dit leiderschap. Ambassadeur voor de jeugdverpleeg-

BIO Jacqueline de Vries

Jacqueline de Vries begon in 1980 als jeugdverpleegkundige op een consultatiebureau. Ze werkte 35 jaar binnen de JGZ en werkte mee aan onder meer het *Family Nursing Partnership-programma* in Nederland alsook *VoorZorg* en *Stevig Ouderschap*. Jacqueline was stafmedewerker bij Jong Florence in Den Haag, projectleider bij de Thuiszorg in Breda, bij Opmaat in Zwijndrecht en teammanager JGZ in Rotterdam. Momenteel is ze voorzitter van de stuurgroep *Ambassadeurstraject jeugdverpleegkundigen*, bestuurslid van V&VN jeugdverpleegkundigen en secretaris van de wetenschappelijke commissie jeugdverpleegkundigen van de afdeling M&G bij V&VN. Jacqueline was twintig jaar geleden een van de mensen die Tijdschrift LVW oprichtte, de voorloper van Tijdschrift M&G.

kundige Minke Vellinga kreeg het voor elkaar dat minister Hugo de Jonge haar noemde in zijn wekelijkse "terugkijk-vlog". Kijk, dan heb je de JGZ toch mooi op de kaart gezet. Ambassadeur Emmy Visser gaat met bewindslieden op de foto. Zo zet ze het beroep toch weer in beeld. Dit zijn twee opvallende voorbeelden, maar de meeste ambassadeurs zijn in hun eigen gemeenten hard aan het werk om zich te profileren. Dat is goed. Zo maak je het zichtbaar.'

Waarom is het van belang dat je zichtbaar bent als jeugdverpleegkundige?

'Je vraagt daarmee aandacht voor belangrijke zaken die misschien anders blijven liggen. Zo zijn er veel preventieve interventies bewezen effectief voor doorsnee kinderen. Ze richten zich echter vaak op één probleem; of op overgewicht, of op drankmisbruik of een depressie bijvoorbeeld. Maar dat werkt niet voor kinderen die deel uitmaken van gezinnen met multiproblematiek. De interventies zouden dan ook veel meer gericht moeten zijn op totale complexiteit. Bovendien ligt het vaak aan de gemeente waar een JGZ gevestigd is wat er mogelijk is. In Rotterdam is dat anders dan in Emmen. Zo was er een tijd dat vanwege de politieke kleur van de Rotterdamse gemeenteraad geen flyers in andere talen konden worden gebruikt. Iedereen moest Nederlands leren. Dat is natuurlijk zo, maar in de praktijk is het wel

heel fijn om aan de hand van de eigen taal uit te leggen wat een kind nodig heeft. In zulke gevallen heb je sterke jeugdverpleegkundigen nodig die laten zien wat van belang is.'

Komt er een vervolg op het boek?

'Het was erg leuk en nuttig om te doen, maar we waren er wel vier jaar mee bezig. Het opzoeken van jeugdverpleegkundigen om te interviewen, het traject van schrijven, vormgeving en drukken – in eigen beheer – tot aan de distributie: we reden alle drie met een auto vol boeken langs de ambassadeurs en andere jeugdverpleegkundigen die we kennen vanuit V&VN. Het was het zeker waard. Iedereen was zo enthousiast. Dat was geweldig. Maar we doen het niet nog eens. Wel gaan vier jeugdverpleegkundige wetenschappers het boek met kwantitatief onderzoek analyseren om er een wetenschappelijk artikel over te schrijven. Ik ben benieuwd wat ze eruit halen.' 📖

Hoe het boek *Gezond Groot Groeien* bestellen?

Maak €18,95 over op NL03TRIO 0379543621 t.n.v. J. de Vries, onder vermelding van je adres. Met de inkomsten proberen de auteurs een deel van de gemaakte kosten te dekken.

Hellen Kooijman is freelance journalist en redacteur van Tijdschrift M&G